

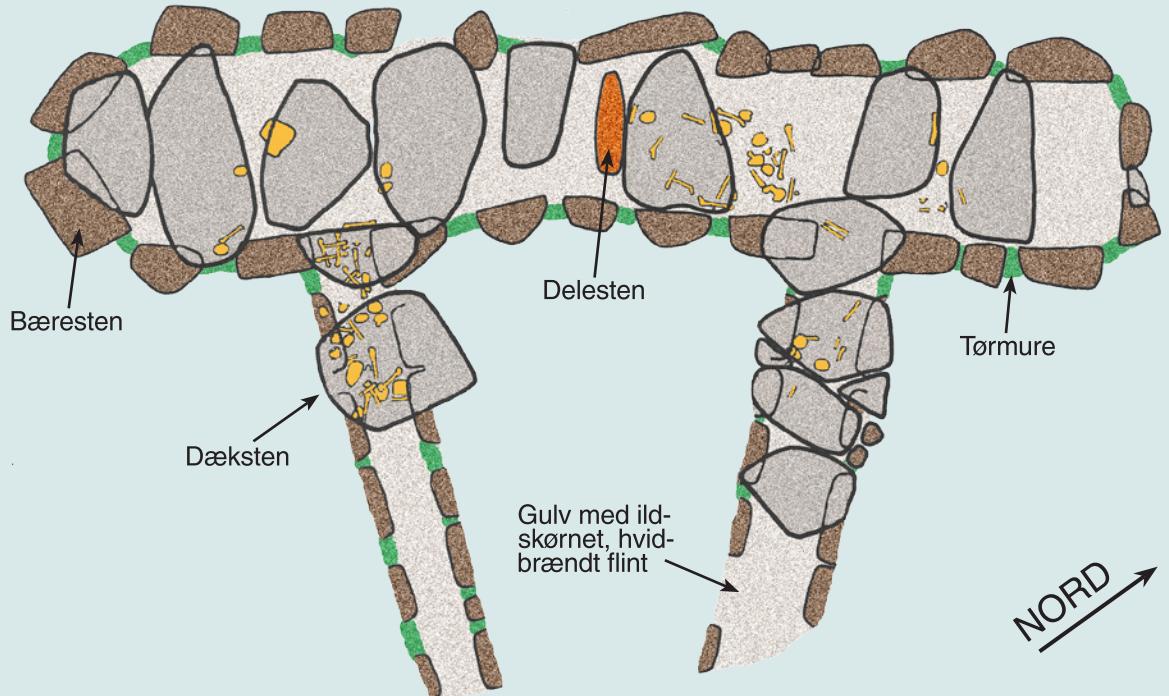
Dobbeltjættestuen Måneshøj

Bondestenalderens store fællesgrav med rige gravgaver

Det var de første bønder - den såkaldte "Trætbægerkultur" (3.900 - 1.700 f. Kr.) - der opførte Måneshøj-jættestuen, som en fællesgrav i bondestenalderen for omkring 5.200 år siden. Forud for jættestuen opførte trætbægerkulturen rund- og langdysser, som primært fungerede som enkeltmands-begravelser.

Graven er en dobbeltjættestue - altså med to gravkamre med hver sin tilstødende kammergegang fra sydøst. Begge kamre blev opført samtidigt - som ét kammer, der så på det smalle midterparti blev opdelt med en tværgående delesten. Måske en opdeling til forskellige slægter eller klaner?

Jættestuen er nu en åben ruin af det oprindelige anlæg. Da den var i brug, så man kun de små åbninger fra gangene i en høj som dækkede hele anlægget.

Grundplan af Måneshøj-jættestuen. Flere dæksten over kammergegange og mindst to store over det nordøstlige kammer mangler og er sikkert blevet genbrugt før fredningen i 1940. Med gul signatur skeletfund fra de i alt 43 personer som fandtes under udgravnningen i 1908 - heraf 16 børn, 10 mænd og 8 kvinder. 4 kvinder var kun 20-25 år gamle og døde måske under fødslen.

Langs foden af højen stod en række oprejste, nu forsvundne, randsten.

Nutidens udseende med afgravet høj og manglende dæk- og randsten skyldes at ejeren i 1908 begyndte en udgraving, som Nationalmuseet dog hurtigt overtog. Man åbnede dengang graven ovenfra, hvilket forklarer jættestuens åbne, men meget illustrative, grundplan. Jættestuen blev fredet i 1940 som resultat af Naturfredningsloven fra 1937.

I Måneshøj fandtes skeletrester efter 43 personer. Fra velbevarede grave kendes til mere end 100 gravlæggelser med tilhørende gravgaver. Når nye skulle ind, blev ældre rømmet til side. Derfor er der også mange fund i både gangene og udenfor. På toppen af randstenene ved gangåbningerne blev mad- og drikofre til de afdøde hensat i flotte, ornamenterede lerker.

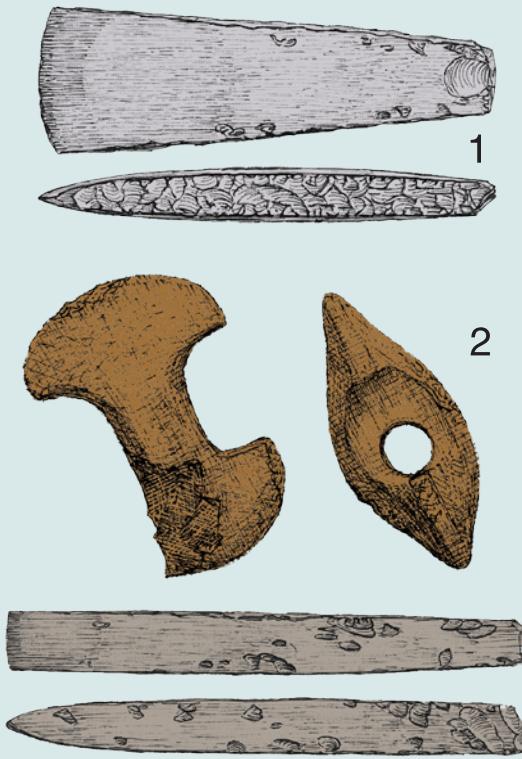
Ansigtskarret fra Måneshøj-jættestuen er en perle i fundene fra den danske bondestenalder. I baggrunden ses kranier fra udgravnningen af Røevehøj-jættestuen på vestsjælland i 1914.

Fund fra jættestuen

Under 1908-udgravnningen fandtes der mere end 300 genstande: Slepne flintøkser (1), stridsøkser i bjergarter (2), flintmejsler (3), ravperler (4) samt ikke mindst flintflækker og hundredvis af ornamenterede lerker som repræsenterer mere end 56 lerker og smukt udsmykkede lerskiver (5).

Særligt fint er et næsten helt "ansigtskar" (6) med to øjne, næse og øjenbryn, som du nu kan se i Nationalmuseets stenalder-udstilling.

En del af fundene - for eksempel ravperlerne og stridsøksen - er dog klart yngre end jættestuen. De viser blot at jættestuen blev genbrugt helt frem til afslutningen af bondestenalderen mere end 1.000 år efter dens opførelse.

Tegning og foto: Nationalmuseet.

Støttet af
Fødevareministeriet og EU

Tekst og layout: © KulturKonsulenten Tf: 86 37 70 50, 2012. Fred.nr. 4025-1

Måneshøj Passage Grave

The Måneshøj double passage grave was built as a communal burial place by Denmark's first farmers around 5200 years ago. In 1908, the National Museum excavated the then earth-filled burial chambers. This led to the discovery of over 300 items, including sharpened flint axes (1), chisels (2), and flakes as well as pottery shards from at least 56 beautifully decorated basins and plates (5 + 6). A number of finds, such as stone hatchets (2) and amber beads (4), belong to late burials that took place over 1000 years after the mound was raised, bearing witness to the site's long and repeated use.

The passage grave's open floor plan is the result of local farmers digging out various stones – especially the large cap stones – prior to mound being protected in 1940. The burial chambers were originally completely concealed within the hill. Each of the chambers, built simultaneously, had its own passage, and the two were separated by a single, massive dividing stone. We do not know for certain why they were split in this way, but it is thought that the chambers may have been reserved for the burial of members of particular families or clans. Bones from a total of 43 people were discovered during the excavation of Måneshøj, but well-preserved passage graves have contained the remains of over 100 individuals.

Måneshøj Ganggrab

Das Doppel-Ganggrab "Måneshøj" wurde vor ungefähr 5.200 Jahren als Gemeinschaftsgrabstätte für die ersten Bauern in Dänemark mitten in der Jungsteinzeit errichtet. 1908 nahm das dänische Nationalmuseum eine Ausgrabung der damals mit Erde gefüllten Grabkammern vor. Dabei wurden mehr als 300 Funde von geschliffenen Äxten (1), Meißeln (2) und Abschlägen aus Feuerstein, sowie Lehmgeräten und -scheiben (5 + 6) gefunden. Ein Teil der Funde – beispielsweise Streitäxte aus Bergarten (2) sowie Bernsteinperlen (4) – repräsentieren spätere Begräbnisse, die mehr als 1.000 Jahre nach der Errichtung des Ganggrabs erfolgt sind, und sie bezeugen deshalb die wiederholte und lange Nutzungsdauer des Grabs.

Der offene Grundplan des Ganggrabs ist der Ausgrabung zuzuschreiben, und mehrere Steine – besonders die großen Decksteine – wurden entfernt, bevor das Ganggrab 1940 unter Denkmalschutz gestellt wurde. Ursprünglich waren die Kammern völlig von einem völlig ganz deckenden Hügel verdeckt. Die beiden Grabkammern, die beide ihren eigenen Gang haben, wurden gleichzeitig errichtet und werden nur durch einen einzelnen großen Teilstein unterteilt. Was hinter dieser Unterteilung liegt, weiß man nicht; es ist jedoch denkbar, dass jede der Kammern bestimmten Geschlechtern oder Clans vorbehalten war. Im Ganggrab Måneshøj fand man Skelettspuren von insgesamt 43 Personen; von gut erhaltenen Ganggräbern gibt es jedoch Funde von mehr als 100 Personen.

Se mere om Måneshøj jættestuen på www.fortidsmindeguide.dk og www.vordingborg.dk eller scan QR-koden til højre.